

Hodnocení: 4 body – velmi pěkné! Srozumitelně, stručně, svými slovy, ano.

Doseděl Tomáš, 365877

Latour, Bruno. 1999. „From Fabrication to Reality“ & „The Historicity of Things.“ Pp. 113-173 in Bruno Latour . *Pandora's hope: Essays on the reality of science studies*. Cambridge: Harvard University Press.

Význam nelidských aktérů při vědeckém bádání

Latour ukazuje, že na vědeckém objevu se kromě člověka-vědce podílí i nelidští (non-human) aktéři. Své tvrzení ilustruje na případě Pasteurova pokusu s fermentací. Na začátku Pasteur považoval fermentaci za nějakou chybu, vedlejší produkt svých pokusů. Dalšími pokusy ale postupně odhaloval existenci nového aktéra, kvasinky. Kvasinku Latour nevnímá jako pasivní objekt zkoumání, podle něj svým chováním (či lépe projevováním) usměrňovala další průběh Pasteurových pokusů, zatímco Pasteur jí svými pokusy dával možnost vyniknout, projevit se. Oba aktéři – lidský Pasteur i nelidská kvasinka – se tak vzájemně ovlivňovali. V dalším kroku se Pasteur pokoušel obhájit své objevy před Akademií věd, která vstupuje do celého procesu jako další aktér. Teprve po úspěšném obstání ve třech zkouškách, pojmenování jevu, jeho průzkumu, a obhajobě před vědeckou komunitou, stojí na konci všichni aktéři do jisté míry změněni. Trochu jiný Pasteur vidí svět jinak než před pokusem, trochu jiná kvasinka má jméno a uznání vědci, trochu jiná akademie je obohacena o nový poznatek.

Jak vědecké objevy vytváří nový svět

Před okamžikem, v němž Pasteur objevil kvasinky, žádní mikrobi ve světě neexistovali, nebyli pojmenováni a prozkoumáni. Latour to dokládá tím, že jejich „existenci“ nikdo nebral na vědomí – pekárny, mlékárny či pivovary sice využívaly výhod kvašení, netušily ale, co je jeho příčinou. Okamžikem objevu kvasinek došlo k totální proměně celého světa zahrnující přepsání učebnic, reinterpetaci řady jevů vyskytujících se v minulosti, vytvoření nových jevů založených na vědomém využití objeveného procesu kvašení atd. Pasteur objevem kvasinek vytvořil celou síť vzájemně propojených aktérů, v níž žijeme dodnes. Teprve po vytvoření této sítě, prosazení existence mikrobů jako vědecky přijímaného faktu a reinterpetaci celé historie můžeme říci, že tu mikrobi byli odjakživa.